

doen overblijven
1 Kon. 19:18a.
n als een profetie:
zeven duizend be-
val en daarom ook
hten. Storm, aard-
esting aanbrengen
en, maar deze ge-
rd. Deze oordeelen
n volk en met de
dige stilte van de
ap met het volk,
n verkoren heeft.
ollische betekenis,
ien getal. Het is
ns als de „heilige
is dat deel van het
ande gebleven en
ds hun vervulling
t de HEERE een
ft gemaakt. Zeven
getal, waarmede de
Zijn volk is aange-

in verhouding tot
het volmaakte
tie van het vol-
s de nieuwe sarde-
sten zal volkomen
zullen allen uit de
oordeel worden be-
gerichten en oor-
t de Heere tot het
r wie de rust van

VAN 't VEER,
Oct. 11

en heeft van te
o.v. de kerk van
met het weigere-
de daardoor ge-
daarvan een
de kerkeraad oof-
eigend zou hebben
t het hem — gelijk
is in geding zijnde
rechtsvragen.
kerkeraad tot op
ndpunt vastgelegd
lmede in zijn anti-
pril 1944, en aan
7 Juni 1944,
ifgevaardigden op
ing van inzicht op
een erkenning van
deze citatie, noch
ie van rechtmatig
prijsgeving van een
asel.

f, praeses,
er Kaaden, scriba
4.

ode gelezen was
„zaak-Bergschen-
(zie vorig artikel)
arin aan deze kerk-
ren. In de volgende
in besluit d.d. 6 a

nlijk vrij te maken
schreven) door de
macht optredende
esluiten, door over-
N.G.B. en art. 3
g tot gehoorzaam-
zich te wijzen en
e keeren tot de
n kerkelijk leven.
ods Woord, ge-
leleden werd in de
n eenigheid
kenordening en

usterkerken op
et juk door de St
t doel, dat de doer-
shapsoefening we-
tig art. 28 N.G.B.
t kerkverband, is

ode-scriba overhand-
S.

tegenwoordig werd in een het besluit begeleidend schrij-
ven aan de zusterkerken gezegd, dat wel door de syn-
nodebesluiten de onderlinge gemeenschaps-
oefening, maar nog niet de officiële
band der Kerken gebroken was. En in
een toelichting bij het besluit werd met betrekking
tot artikel 31 K.O., waarop de Kerkeraad zich beriep,
de nadruk erop gevestigd dat de kerkenordening hier
de mogelijkheid open laat, dat BINNEN het kerk-
verband een besluit niet voor vast en bondig ge-
houden kan worden, terwijl het besluit zelf in zijn
overwegingen erop wijst, dat dit artikel het kerk-
verband voor verbreking bewaren
wil. Dit zijn onder ons thans overbekende dingen ge-
worden, maar ik herhaal ze hier, om tegenover veel
„vergeetachtigheid” eraan te herinneren, dat de kerk
van Bergschenhoek met haar besluiten, waarin zij
zich van bepaalde synodebesluiten vrijmaakte, geens-
zins het kerkverband gebroken
heeft doch juist middels deze besluiten er naar
gestreefd het zuiver te bewaren.
Daarentegen blijkt, dat het kerkverband verbroken
is door de Synode, die het daarbij in haar besluit
deed voorkomen, als zou de Bergschenhoekse kerke-
raad den band met de kerken hebben gebroken.
Deze onwaarschijnlijke weergave der feiten is vastge-
legd in het besluit, waarvan de synode mededeeling
deed per volgende brief:

Vlaardingen, 4 September 1944.
Generale Synode
van de Gereformeerde Kerken
in Nederland.
Den Heer G. van der Kaaden,¹⁾
Bergschenhoek.

Geachte Heer en Broeder,
De Generale Synode brengt het volgende besluit
te Uwer kennis:

„De Generale Synode der Geref. Kerken, in ver-
gadering bijeen op 1 September 1944,
kennis genomen hebbend van de besluiten van den
kerkeraad van de Geref. Kerk van Bergschenhoek
van 6, 13 en 16 Augustus 1944, van welke deze
kerkeraad mededeeling heeft gedaan in een schrij-
ven, toegezonden aan alle Kerken,

vaststellende²⁾, dat door den kerkeraad niet
alleen aan cand. H. J. Schilder, wiens preekconsent
door de classis 's-Gravenhage was ingetrokken, is
toestaan voor de gemeente op te treden, maar
ook aan Dr K. Schilder, die als emeritus-predikant
werd afgezet, vergund is den predikdienst en de
doopsbediening waar te nemen,

overwegende, dat de Generale Synode in haar
zitting van 26 Juli j.l. geconstateerd heeft, dat de
kerkeraad met diakenen van Bergschenhoek, bly-
kens herhaalde mededeeling in dezen eenparig, en
handelende in overleg met de gemeente en met haar
instemming, althans zonder van die zijde aan de
Generale Synode kenbaar gemaakt bezwaar, door in
toenemende mate zich aan ongeoorloofd verzet en
scheurmakend over te geven, op zeer ernstige wijze
inbreuk heeft gemaakt op het verband van alle
Geref. Kerken³⁾,

dat de kerkeraad, aan wien in de zitting der
Generale Synode van 2 Augustus, nadat op een
tweede citatie verschenen⁴⁾ afgevaardigden ge-
hoord en vermaand waren, een maand bedenktijd
was gegeven, om te komen tot intrekking van zijn
ernstige, onbewezen beschuldigingen en tot het voor
vast en bondig erkennen van de besluiten van deze
en vorige Synodes,

dat de kerkeraad intusschen in zijn besluiten van
6, 13, en 16 Augustus 1944 zijn beschuldigingen nog
heeft uitgebreid en voorts inplaats van zich te
voegen naar de beslissingen van de Kerken in
Generale Synode bijeen⁵⁾, in woord en daad den
band met de Generale Synode en met de haar en
haar besluiten als wettig aanvaardende Kerken
heeft verbroken⁶⁾,

besluit:
1. den schismatieken kerkeraad met wie zich
onder zijn leiding stellen niet langer als Geref.
Kerk in het verband van de Geref. Kerken in Neder-
land te beschouwen⁷⁾,

2. aan Deputaten voor de correspondentie met
de Hooge Overheid op te dragen, de Kerk van
Bergschenhoek van de lijst der bij de overheid be-
kende Geref. Kerken te doen afvoeren⁸⁾,

3. aan de classis Rotterdam te verzoeken de
trouwe leden der gemeente, die zich onttrekken
aan de leiding van den schismatieken kerkeraad,
te doen opnemen in één der genabuurde Kerken⁹⁾,
en

4. van dit besluit mededeeling te doen aan de
broeders L. Schoof en G. van der Kaaden, praeses
en scriba van den voormaligen kerkeraad te Berg-
schenhoek, aan de classis Rotterdam, de Part. Syn-
ode van Zuid-Holland en aan alle Geref. Kerken in
Nederland, zulks met toezending van het op
7 Juli uitgebrachte rapport¹⁰⁾.

Met heilbode en broedergroeten¹¹⁾,
namens de Synode,
w. g. E. D. Kraan, scriba.

We plaatsen — zonder volledig te zijn — bij de
door ons in dezen brief aangebrachte nummers de
volgende opmerkingen:

ad 1) ook de Heer L. Schoof kreeg eenzelfde brief;
ad 2) deze „vaststelling” is een zooveelste eigen-
machtige daad geweest; op geen enkele wettige wijze
is een der genoemde kerkeraadsleden uit de kerken
aan de synode ter behandeling opgedragen (zulks zou
natuurlijk ook pas kunnen zijn geschied aan een vol-
gende synode);

ad 3) nota bene: de kerkeraad bewees met zijn
schrijven aan de kerkeraden (16 Aug. 1944) er op uit
te zijn den band met haar te bewaren: juist daarom
riep zij haar op tot vrijmaking naar art. 31 K.O.! —
Hierover nader in een volgend artikel.

ad 4) dit is dus de „verschijning”, die werd inge-
leid met voorlezing van de hierboven afgedrukte ver-
klaring, welke ter uitvoering van de godane belofte
met dit besluit in de publieke Acta had behoeven te
zijn opgenomen;

ad 5) van de door Bergschenhoek geïncrimineerde
besluiten kon al niet meer gezegd worden, dat zij
waren „beslissingen van de Kerken in Generale Syn-
ode bijeen”; deze Synode was immers reeds geruimen
tijd bezig te besluiten los van het door de kerken haar
verleend mandaat en dus niet meer wettig namens
deze kerken; bovendien had althans de kerk van
Bergschenhoek reeds den 2en Maart zulks uitgesproken
en bij voorbaat de verantwoordelijkheid voor deel-
name aan dergelijke handelingen publiek van zich
gevozen;

ad 6) om werkelijk te weten wat de kerkeraad van
Bergschenhoek nu precies al of niet had verbroken,
leze men het boven reeds aangehaalde kerkeraadsbe-
sluit zelf (toendertijd in groote oplage vanuit Voor-
burg verspreid, naar welk geschrift zij verwezen);
zoals men zien kan is daar de aandacht op zekere
besluiten geconcentreerd, waarvan de kerkeraad
zich vrij maakt; dit betekent inderdaad tot op groote
hoogte verbreking van den band met de Generale
Synode zelf, maar dan weer niet deze synode-zonder-
meer, maar deze synode gelijk zij door deze be-
sluiten werd bepaald en insoverre zij als onwettig-
handelend zichzelf van de kerken had
los gemaakt; overigens durft de synode hier aan
deze kerk blijkbaar nog niet in de schoenen te schui-
ven, dat zij het „kerkverband” gebroken heeft, zooals
zij later (zie volgend artikel) wel zou durven doen;

ad 7) in deze bewoordingen zien wij de synode reeds
 bezig, de schuldvrage te ontduiken, gelijk zij later
(zie volgend artikel) nog veel oneerlijker zou doen;
de synode wil hier blijkbaar de kool en de geit sparen;
eenzijdig kon zij niet constateren, dat de kerkeraad
het kerkverband verbroken had — wat voor de synode
het „gemakkelijkst” zou zijn geweest om van de schuld-
vrage zich af te maken; anderzijds durft zij blijkbaar
de verantwoordelijkheid niet aan in eerlijke ronde be-
woordingen uit te spreken, dat zij zelf de kerk buiten
het verband plaatst (gelijk zij immers in werkelijk-
heid middels dit besluit doet); tusschen deze Scylla
en Charybdis zelt de synodale Odysseus vindingrijk
door, wanneer hij

a) den kerkeraad „schismatiek” noemt (dit adjectief
laat ruimte voor diverse interpretaties; varieerend
van de zwakste als b.v. „met scheurmakers-gezindheid
besmet” tot de meest krasse als „het kerkverband
verbrekend”, zoodat men met dit woord voor de toe-
komst alle gewenschte kanten nog uitkan) en voorts

b) verklaart den kerkeraad cum suis „niet langer
als Geref. Kerk in het verband van de Geref. Kerken
te beschouwen” (welk laatste werkwoord weer zoo
heerlijk-algemeen en oneerlijk-dubbelzinnig is, dat men
er alles en niets van maken kan; het kan betekenen:
„ze hebben zelf gebroken en we nemen er nota van,
dat ze nu eenmaal buiten staan, we registreren dus
alleen maar de feiten”; het kan ook betekenen: „ze
willen nog altijd bij ons hooren, maar wij proclameeren
bij dezen dat wij ze niet meer in het kerkverband
erkennen” — in welk geval deze formulering een
soepele uitdrukking is voor „wij plaatsen haar bij
dezen buiten het kerkverband”, gelijk blijkens het ver-
volg metterdaad de werkelijkheid is); zie voorts om-
trent de „schuldvrage” het volgend artikel;

ad 8) wat de synode in 1) blijkbaar niet in eerlijke
woorden durfde zeggen, moet zij hier in anderen vorm
toch weer vrij open toegeven: dat zij het kerkver-
band verbrak werd onder 1) in vage, dubbelsinnige
termen gecamoufleerd, maar de directe consequen-
tie van die verbreking, n.l. het haastig verzoek aan
de overheid (wat in dien tijd praktisch betekende de
duitsche instanties via de door haar geknechte departe-
menten, waar we ons anders fatsoenshalve liefst
zoo weinig mogelijk mee lieteten!) onthult den even
gepleegden kerkmoord in zijn naakte gruwelheid; in
het meergebruikt beeld gesproken: de moordenaar,
die in 1) eenigermate slaagde in zijn poging het
bloedig mes te verbergen, wordt in 2) op beeterdaad
betrapt, wanneer hij zich genoodzaakt ziet het lijk
uit den weg te ruimen;

ad 9) dit deel (3) van het synodebesluit mag met
de voorgaande punten (1 en 2) nog wel eens extra
onthouden worden; er blijkt duidelijk uit, dat de synode
ook al spreekt ze nog zooveel van scheurmaking, toch
maar niet erom heen kan, de zich vrijmakende kerk
te erkennen als de voortzetting van de plaatselijke
kerk; immers laat zij de volgens-haar-„trouwe” leden
opnemen in naburige kerken — die leden zijn dus in
haar oog geen voortzetting van de kerk ter plaatse —
terwijl omtrent de plaatselijke kerk niet wordt uitge-

sproken, dat zij niet meer bestaat, maar dat zij (1e)
„niet langer als Geref. kerk in het verband van de
Geref. Kerken in Nederland” wordt beschouwd,
terwijl ook aan de overheid niet wordt meegedeeld,
dat die kerk niet meer bestaat, maar dat zij volgens
synodemeeening van de lijst der bij de overheid bekende
Geref. Kerken dient te worden afgevoerd. Als ik wel
ben ingelicht heeft een rechter in het Noorden zich
eens op dit synode-besluit beroepen, toen hij een
vrijgemaakte kerk erkende als wettige voortzetting
van de kerk ter plaatse!

Inderdaad heeft de synode met dit besluit haars
ondanks de vrijmaking in zeker opzicht gesteund; ik
betwijfel sterk, of zij eenigen tijd later haar besluit
nog zoo „naief” (en dat wil tegelijk zeggen in be-
trekkelijken zin juist) zou hebben gefor-
muleerd;

ad 10) geëxcommuniceerden heil toe te bidden en
deze scheurmakers broederlijk te groeten — daarvoor
deinst deze synode niet terug. Zoo'n aanspraak en
briefslot is het pijnlijkt bewijs dat men zelf niet be-
grijpt wat het zeggen wil: een kerkelijken moord te
begaan. Men doodt immers, maar steekt tegelijk het
slachtoffer liefelijk de hand toe: „wilt u met mij
bidden? ik wensch u heil en zegen toe!”

Tot zoover ditmaal onze mededeeling van hetgeen
de „Acta” verzwijgen betreffende de excommuni-
catie van een gansche gemeente des Heeren, die niet
anders deed dan opkomen voor het Koningsrecht van
Christus en de Koninklijke levensruimte van de plaats-
elijke Kerk.

Bergschenhoek. H. J. SCHILDER.

NOGMAALS: „EENIGHEID DES GELOOFS”.

Een onzer lezers legt me de vraag voor, of niet de
medewerking aan het blad „Eenigheid des Geloofs”
(zie ons artikelje daarover, en later dat van prof.
Veenhof) zou kunnen verdedigd worden met beroep
op hetgeen wijzelf schreven destijds over een calvinis-
tencongres. De bezwaren daartegen waren destijds
vooral op dit punt geconcentreerd — aldus hoorde
onze lezer iemand zeggen — dat „er geen goede af-
spraken waren tevoren en geen grondslag die te aan-
vaarden was”. Maar in het bedoelde orgaan zijn wel
vaste afspraken en een aanvaardbare grondslag, n.l.
de drie formulieren. En deze „zonder meer”.

We antwoorden daarop: a) onze bedenkingen tegen
een calvinistencongres als destijds ondernomen, waren
deels andere nog, dan hier vermeld worden; b) in
hoofdzak kwam één der voornaamste hierop neer:
dat men van elkander beweerde, wat niet waar was;
men zei b.v. van barthianen, dat ze calvinist waren, en
ze waren het niet, en worden het ook nooit. Welnu, dit-
zelfde volle bezwaar geldt van het blad bovenbedoeld.
De synodocraten staan niet op de basis der drie for-
mulieren. Met woord en daad verloochenen ze — ook
met hun woord — b.v. artikel 7 der Belijdenis. En de
artikelen over de sacramenten, waarin ze uitdrukkelijk
verloochenen wat in de Belijdenis staat, en dit zoo
brutaal, dat ze nota bene degenen, die zich aan de
Belijdenis houden, het ambt onwaardig noemen, en
van deze rigoristische dwaasheid de hoogmoedigste
consequentie aandurven en nu al jaren lang volhouden,
ja, nog pas, al was het met een zuur gezicht vanwege
de afgeperste duidelijkheid, volhielden in Voorthuizen
(dr Jager). En als we nu tegenover hun permanente
ontduiking van de kwesties-in-geding trachten, duidel-
lijk te maken, hoe het staat, dan is het een hinder-
paal, als openlijk gesuggereerd wordt: ze staan wel
degelijk op de basis der drie formulieren. Men begun-
stigt daarmee alleen maar hun geleerden-kwaal; ver-
loochening van wat er staat noemen ze:
een andere interpretatie van wat er staat. En
zoo wordt het conflict met de Belijdenis — dat ze
nota bene zelf stellen als ze ons de kerk uitwerpen —
weer veranderd in een verschil van interpreta-
ties der Belijdenis, in welke hypothese ze vluchten
als 't erop aankomt, hun veege lijf te redden uit de
klem der nuchtere argumentatie.

Daar komt bij, dat een krant, die wekelijks aan de
eenvoudigsten voorlichting geeft, heel wat anders is
dan een congres, dat van dispuuten leeft. Ook al gaan
de heeren medewerkers elkaar te lijf, wat ik nog moet
zien gebeuren, ook dan werkt het nog fataal, te sugge-
reeren: we disputeeren nu op de basis der
formulieren. Want dan is precies gewonnen
wat de synodocraten willen winnen: ze hebben eerst
— zie de Rapporten inzake „kwestie-Schilder”, zie ook
wat uit Baarn gemeld wordt — luide verkondigd: de
„vrijgemaakten” wijken van de Belijdenis af, en houden
dat vol ook in de verleugening van de buitenlandsche
pera, maar nu de gevolgen hun niet meevallen, hebben
ze er alleen maar belang bij, de zaak te verdoezelen
en te volstaan met de bewering, dat we van die lastige
lui zijn (ordeverstoorders). Maar wat zij ordeversto-
ring noemen is eenvoudige handhaving van artikel 7
Geloofsbel. Hun aanklacht is daarvan de verloochene-
ning.

Ja maar, zoo zegt een snuggere man: De de Graaf
kan den grondslag der drie formulieren — zonder
meer — niet aanvaarden, naar hij zeide en nu doet hij
het toch in die nieuwe krant, waaraan hij meewerkt;
hij torpedeert dus zijn eigen vervangingsformule; en
zouden we niet dat genoeg ons gunnen? Ik ant-
woord: neen. Gun den man geen genoeg, en geen
displaisir en u zelf evenmin. Houd hem aan zijn feiten,